

навчання: проблеми впровадження та стандартизації. - 2009. - Дод. 4. -Т.6(18). - С. 188-195.

**ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «БІОЛОГІЯ» У
ЗАПОРІЗЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

*Н. В. Григорова, В. В. Копійка
Запорізький національний університет
nvgrigорова@ukr.net, vkopijka@ukr.net
N. Hryhorova, V. Kopyika*

Annotation: features of distance learning in the teaching of disciplines: «Human Anatomy», «General Cytology», «Histology» were considered. The place and role of distance learning technologies in the system of higher education, the main problematic points of their application, as well as positive experience in the process of training future specialists in the specialty «Biology» are indicated.

Key words: distance learning, information and computer technologies, higher school, human anatomy, cytology, histology.

Останні три навчальні роки для української школи, в тому числі вищої, є суцільним викликом. Це, в першу чергу, пов'язано з пандемією COVID-19 [1]. Але найбільшим потрясінням не тільки для освітнього процесу, але й для всієї держави, стала повномасштабна інтервенція російської федерації. Тільки завдяки досвіду дистанційного навчання, який вищі навчальні заклади суттєво розширили під час карантинних заходів, спрямованих на нерозповсюдження коронавірусної інфекції, педагоги мають змогу продовжувати освітній процес [2]. Це в повній мірі відноситься й до організації дистанційної форми навчання в Запорізькому національному університеті (ЗНУ).

Досить високий рівень забезпечення ЗНУ і учасників освітнього процесу засобами інформаційно-комп'ютерних технологій дозволив активізувати створення нових і вдосконалення наявних освітніх ресурсів. Основною платформою для реалізації дистанційного навчання у ЗНУ стала система електронного забезпечення навчання (СЕЗН) – Moodle, яка впроваджена у освітню діяльність більше, ніж у 200 країнах світу. Застосування методів дистанційної освіти поєднувалось з використанням платформи відеоконференцій Zoom, яка може здійснювати інтеграцію з Moodle.

Високий рівень професійної підготовки сучасних випускників – майбутніх фахівців забезпечується насамперед фаховими компетентностями. Такими дисциплінами з циклу професійної підготовки зі спеціальності «Біологія», які забезпечують набуття фахових компетентностей, є «Анатомія людини», «Загальна

цитологія» та «Гістологія». У системі СЕЗН кожний студент ЗНУ має особистий кабінет з підключенням до відповідних навчальних курсів. У секції під назвою «Загальне» вказаних навчальних курсів студенти знайомляться з інформацією про викладача, силабусом, презентацією та робочою програмою навчальної дисципліни. Тут також розміщені повнотекстові підручники; методичні вказівки до лабораторних занять; матеріали, які можуть бути використані для організації та проведення навчального процесу (в тому числі самостійної роботи здобувачів); а також посилання на корисні електронні ресурси.

Форум новин дозволяє розповсюджувати повідомлення одночасно всім слухачам курсу, а скринька обміну повідомлень – вести групове та індивідуальне спілкування зі студентами у письмовій формі.

У секціях відповідних змістових модулів поточних атестацій виставляються у вільному доступі презентації лекцій. Викладення навчального матеріалу під час лекцій супроводжується значним обсягом ілюстративного матеріалу (схеми, рисунки, мікрофотографії), в тому числі з використанням фрагментів навчальних відеофільмів, зображень анатомічних структур у 3D-форматі, що сприяє кращому засвоєнню студентами отриманої інформації.

Контроль якості засвоєння знань проводиться під час Zoom-конференції у вигляді теоретичного опитування за змістом відповідної теми лабораторного заняття та із застосуванням «німих» рисунків/мікрофотографій (зображень структурних елементів клітин, тканин або органів без позначень), а також планшетів і муляжів органів тіла людини. З метою формування аналітичного мислення та розвитку творчої діяльності у біологів на лабораторних заняттях студенти вирішують проблемні ситуаційні задачі, розв'язують анатомічні кросворди. Виконані письмові завдання лабораторних робіт завантажуються для оцінювання у відповідні теки з кожної навчальної теми.

Для проведення поточних, атестаційних та підсумкового тестових контролів також використовується система Moodle. Здобувачам пропонується в системі Moodle перелік тем для виконання індивідуального завдання, що ґрунтується на контексті нерозривного зв'язку будови та функції клітин і тканин, на розкритті індивідуальних, статевих і вікових особливостей будови окремих органів і систем організму, а також онтогенетичного та філогенетичного розвитку людини. Виконані індивідуальні завдання завантажуються у відповідну теку для оцінювання. Захист індивідуальних завдань проводиться у вигляді відео-конференції, яка крім фахових компетентностей передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills).

Усі бали, отримані студентами під час контрольних заходів за різні види навчальної діяльності, автоматично підраховуються

СЕЗН ЗНУ і висвітлюються в електронному журналі, який є у вільному доступі для користувачів навчальної дисципліни.

Проте, не зважаючи на широке впровадження дистанційного навчання, слід вказати й на ряд його недоліків. Так, за результатами контрольних заходів виявилось, що ефективність навчання в режимі онлайн значно програє рівню знань, отриманих у традиційному аудиторному режимі. Навіть найбільш досконалі автоматизовані системи не можуть замінити спілкування викладача зі здобувачем вищої освіти. Також потрібно враховувати труднощі у формуванні системи тьюторингу при дистанційному навчанні. Все це може викликати сумніви щодо конкурентоспроможності дистанційного навчання порівняно з аудиторним.

Однак є й позитивні ефекти від впровадження дистанційних методів навчання. Разом з інформаційно-комп'ютерними технологіями вони фактично врятували систему освіти в період пандемії та воєнного стану, забезпечили можливість продовжити освітню діяльність. Використання технологій дистанційного навчання при відновленні навчання у форматі офлайн можуть зробити його значно ефективнішим. Крім того, застосування інформаційно-комп'ютерних технологій при дистанційному навчанні стимулює викладача до впровадження нових педагогічних прийомів і підходів у підготовці здобувачів, а також значно підвищило вимоги до їх кваліфікації. Важливими стають такі якості викладача, як високий рівень технічної грамотності, здатність до самоосвіти, застосування інноваційних методів використання комп'ютера та його можливостей. При всіх наявних недоліках дистанційної освіти, більш активне використання інформаційно-комп'ютерних технологій надає наочності у здобутті нових знань, підвищує рівень засвоєння матеріалу здобувачами, активізує їх пізнавальну діяльність.

Таким чином, кризові виклики стимулювали діджиталізацію освітнього процесу; застосування позитивного досвіду дистанційного навчання може стати базовим у розробці ресурсів для самостійної роботи здобувачів, а в традиційному аудиторному режимі дозволять у майбутньому зробити освітній процес більш ефективним і результативним.

Список використаних джерел

1. Фучила О. Проблеми та виклики дистанційної освіти у закладах вищої освіти: світовий досвід. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки», 2022. № 1. С. 28–33.
2. Крамаренко І., Корнішева Т., Сілютіна І. Адаптація дистанційного навчання у вищій школі до умов воєнного стану. Перспективи та інновації науки. 2022. № 4 (9). С. 192–205.